

ХРОНІКА КУЛЬТУРНОГО ЖИТТЯ УКРАЇНИ у травні 2023 року

(оглядова довідка за інтернет-ресурсами,
матеріалами преси та неопублікованими документами)

Річниця перепоховання Тараса Шевченка

У Каневі на Черкащині відбулися заходи з нагоди 162-ї річниці перепоховання Тараса Шевченка. Зокрема 21 травня пройшла благодійна акція просто неба «Тарас. Виклик», у Шевченківському національному заповіднику розпочала роботу виставка «Квантовий стрибок Шевченка» українського художника, ілюстратора О. Грехова, а у Канівському міському будинку культури було організовано показ документально-публіцистичного фільму «Тарас. Повернення» режисера О. Денисенка та концерт за творами поета. 22 травня, за відновленою традицією, представники обласної та міської влади, громадських організацій та гості пройшли пішою ходою «Останнім шляхом Кобзаря». На могилі Тараса Шевченка відбулася поминальна літія за участі різних релігійних конфесій. Капела бандуристів Черкаської обласної філармонії виконала «Заповіт», «Реве та стогне Дніпр широкий» та інші твори. Також цього дня всі охочі мали можливість побувати на відкритті виставки з. х. України О. Міловзорова (музей Тараса Шевченка) та насолодитися виступами Національного заслуженого академічного українського народного хору імені Григорія Верьовки, Черкаської капели бандуристів і Черкаського академічного заслуженого українського народного хору (Тарасова гора).

День пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу

18 травня до Дня пам'яті жертв геноциду кримськотатарського народу та Дня боротьби за права кримськотатарського народу на залізничному вокзалі в Києві проведено меморіальний захід «Пам'ятаємо історію – повертаємо територію». Його організатори: Офіс омбудсмена України, Меджліс кримськотатарського народу, громадські організації «КримSOS» і Центр прав людини *Zmina*. Під час дискусійних панелей учасники обговорили аспекти злочину депортації, який вчинила радянська влада у 1944 році, та його наслідки. Окремо звучала тема окупації Криму РФ та системних порушень прав і свобод людини. Серед спікерів –

голова Меджлісу кримськотатарського народу Р. Чубаров, член Меджлісу кримськотатарського народу, голова правління Кримськотатарського ресурсного центру Е. Барієв, історики, аналітики, журналісти. В межах події відбувся артперформанс «Пекельна дорога “Ташкент-Таваксай”», а також демонструвалися два тематичні фотопроекти – «Історії з окупованого Криму» (роботи українських репортерів А. Смутко, Т. Ібрагімова, А. Савчук, які після незаконної анексії працювали у Криму й висвітлювали тему порушення прав людини) та «Злочини вустами очевидців» (десять історій кримських татар, депортованих у 1944 році).

Представництво президента України в Автономній Республіці Крим разом із культурними інституціями ініціювало серію виставок під спільною назвою «Крим. Інший погляд». Чотирнадцять тематичних проєктів, які так чи інакше пов'язані з тимчасово окупованим Кримом, було представлено у Києві, Дніпрі, Чернігові, Львові та Кмитові Житомирської області. Зокрема у столиці 17–31 травня в Музеї видатних діячів української культури Лесі Українки, Миколи Лисенка, Панаса Саксаганського, Михайла Старицького тривала виставка замальовок кримськотатарських орнаментів Лесі Українки. 15 травня у Музеї-майстерні І. П. Кавалерідзе було відкрито експозицію літографій та гравюр кримської тематики німецьких авторів XIX ст. та скульптур сучасних художників з приватної колекції Л. Літвінової. 15–21 травня у Національному музеї «Київська картинна галерея» діяла виставка плакатів Р. Скибіна, які він присвятив Криму. Цими ж днями у МВЦ «Музей історії Києва» демонструвалася картина «Балаклавський серпневий настрій» Л. Янко, а в галереї «Нью Арт» – добірка робіт П. М'ясникова «Вид Криму». Кримські пейзажі В. Фельдмана, П. Горобця, І. Тартаковського та П. Столяренка увійшли до травневого проєкту «Українське колекційне мистецтво» в аукціонному домі *Goldens*. Виставки проєкту «Крим. Інший погляд» також можна було відвідати в Національному музеї у Львові імені Андрея Шептицького (кримські твори І. Труша) та у львівській артгалереї мадам Пальмгрен (групова виставка робіт кримської тематики молодих і знаних українських художників), у Чернігівському обласному художньому музеї імені Григорія Галагана (пейзажі О. Белозора, В. Наталушка, К. Шаповалова з приватних колекцій), у Дніпровському художньому музеї (картини С. Бурбела, присвячені Криму та депортації кримських татар), у Кмитівському музеї образотворчого мистецтва ім. Й. Д. Буханчука, що на Житомирщині (живопис П. Столяренка, М. Кокіна, В. Кіркевича з фондів музею).

24 травня у Національному художньому музеї України в Києві Представництво президента України в Автономній Республіці Крим і ГО «Крим SOS» організували дискусію «Культурна рецепція Криму: деколоніальний аспект». Подія об'єднала мистецтвознавців, арткритиків, істориків та культурних діячів для обговорення інтерпретації Кримського півострова у мистецтві різних періодів, передусім українському. У заході взяли участь: генеральна директорка Мистецького арсеналу О. Островська-Люта, історик, викладач НаУКМА М.-О. Кислий,

журналіст О. Мустафін, журналістка, програмна директорка сайту *Crimean tatars* М. Халіл, заступниця генерального директора NAMU О. Баршинова. Національний художній музей України під час публічної дискусії представив кілька робіт із власних фондів, які присвячено Криму.

18 травня у Львові на території Меморіального музею тоталітарних режимів «Територія терору» митець В. Кауфман презентував перформанс «Плинність пам'яті» до річниці депортації кримських татар. Символічні предмети перформансу, які автор виклав на 79-ти шпалах залізничної колії, покликані нагадати про шлях і долю нескореного народу. Організатор події – Кримський дім у Львові.

Інформаційний суверенітет та інформаційна безпека України. Медіа

25–27 травня в оновленому форматі відбувся Львівський медіафорум *LMF 2023*, який зібрав українських і закордонних медіафахівців, дослідників сучасної історії, кінематографістів, представників громадського сектору, правозахисників і волонтерів з різних країн. Долучитися до дискусії онлайн можна було з будь-якого куточка світу. Фокусна тема заходу – «Після війни або перед війною. Як цивілізації перемогли хаос». Серед спікерів: письменниця О. Забужко, філософ, письменник В. Єрмоленко, журналісти Н. Гуменюк, А. Куликов, А. Станко та інші. У фокусі обговорень – свобода слова і справедливість, виклики війни для демократичного світу, післявоєнна відбудова України, громадське здоров'я, правосуддя тощо. В межах події діяла фотовиставка журналіста І. Станіславського «Спогади», до якої увійшло близько 150 фотографій, зроблених у Маріуполі в період з 2015 по 2022 роки.

21 травня у Національному культурно-мистецькому та музейному комплексі «Мистецький арсенал» у Києві відбулася церемонія нагородження Премією імені Георгія Гонгадзе для українських журналістів. Цього року нагороду здобув журналіст, письменник, ведучий, засновник мультимедійного проєкту *Ukrainianer* Б. Логвиненко. Від початку російського повномасштабного вторгнення медіа *Ukrainianer* перезапустило всі свої канали комунікації, які почали мовлення про війну РФ проти України. Премію імені Георгія Гонгадзе засновано у 2019 році Українським ПЕН разом із Києво-Могилянською бізнес-школою, Асоціацією випускників Києво-Могилянської бізнес-школи та виданням «Українська правда».

Благодійність

У Києві в ТЦ «Домосфера» відкрито *Art Ukraine Gallery* в новому форматі – як галерею благодійного мистецтва, покликану допомагати військовим і тим, хто постраждав від війни. Проєкт під назвою *SHALENE* підтримали провідні українські художники та скульптори й надали свої роботи задля аукціону. Наразі в галереї представлено понад три сотні мистецьких творів.

12 травня український фотограф І. Гайдай провів благодійний аукціон у просторі виставкового проєкту «Ювілей небайдужості» в Національному центрі «Український Дім». Унікальну фотографію «Бійці полку АЗОВ. Маріуполь» 2015 року (з циклу робіт І. Гайдая «Разом.УА») продано за рекордну суму – 450 тисяч гривень, що підуть на лікування поранених азовців, реабілітацію звільнених полонених та допомогу родинам загиблих. Розпорядником коштів виступить Патронатна служба Азова.

16 травня у столичному кінотеатрі «Оскар» пройшов благодійний прем'єрний показ анімаційного короткометражного фільму Д. Лісенбарта «Непотрібні речі», знятого за мотивами оповідання «Лавка старовинних чудасій» Р. Шеклі. Організатори події мають на меті зібрати кошти на підготовку операторів дронів.

27 травня у Києві ГО *Azov One* організувала в парку «Муромець» благодійний мистецький фестиваль «Azov Артнаступ» на підтримку бригади Національної гвардії України «Азов». У концертній програмі виступили гурт «Воплі Відоплясова», *Dantes*, Д. Астаф'єва, Руслана, З. Огнєвіч, Н. Могилевська, М. Пташник й інші артисти. Також відбувся стендап від коміка В. Байдака та ярмарок з мерчем від *Azov One*.

27 та 28 травня на території столичного маркет-моллу «Даринок» проведено благодійний захід до Дня Києва, усі події якого спрямовано на збір коштів для Збройних сил України. У програмі: благодійний флешмоб, виступи оркестрів (Національної поліції в Київській області, Київської муніципальної академії музики ім. Р. М. Глієра, Академії Сержа Лифаря, народних інструментів «Дивертисмент», ансамблю пісні і танцю «Світанок»), етнопокази та покази молодих українських дизайнерів, дитячий фестиваль, майстер-класи, ярмарок столичних майстрів, а також автограф-сесії з акторами театру, кіно, телебачення. Зокрема акцію підтримали Л. Самаєва, І. Мак, А. Ісаєнко, О. Соколов, А. Даугуле, В. Довженко, А. Саліванчук, Л. Трояновська та інші.

28 травня у *Gol'da music bistro*, що в Києві, відкрито благодійну виставку ілюстратора С. Майдукова. В межах експозиції можна було побачити 16 робіт художника у різних графічних техніках – колаж, графіка олівцем або чорнилами. Вторговані кошти з продажу робіт передано на потреби Третього батальйону 101 бригади Генерального штабу України.

9 та 10 травня в Національному театрі імені Марії Заньковецької у Львові та Тернопільському драматичному театрі імені Тараса Шевченка пройшли благодійні інклюзивні концерти проєкту «Відчинилося життя». Під час заходів зібрано 400 тисяч гривень для Сил спеціальних операцій. У концертах взяли участь оркестр Національного театру імені Марії Заньковецької та незрячі солісти з різних куточків України, а також такі виконавці, як С. Чубай, артисти гурту «Пікардійська терція» А. Капраль і Я. Нудик, скрипаль-віртуоз О. Божик, співачка і композиторка Л. Горова.

22 травня у Львівській національній опері письменник С. Жадан і культурна платформа «Ковчег “Україна”» організували благодійний концерт-презентацію артбуку С. Жадана «Птах: вірші, що стали піснями». Всі зібрані кошти від концерту та продажу книги буде скеровано на підтримку військових, якими опікується фонд Сергія Жадана. Цього вечора на сцену вийшли співачки М. Садовська, Х. Соловій, С. Чубай, У. Горбачевська, джазовий музикант М. Токар, гурти «Брати Гадюкіни», «Лінія Маннергейма», «Жадан і Собаки», «Мертвий півень».

7 травня у Львові відбувся благодійний бібліотечний ярмарок «Львів на варті». Його мета – зібрати кошти на старлінки для 24-ї окремої механізованої бригади імені короля Данила. Програма заходу складалася з майстер-класів, фотовиставки, концерту та поетичної екскурсії за участі Р. Коржика, Ю. Лесняка, Р. Кузика, В. Кауфмана, С. Волкодав, О. Кудлатого, О. Строганової. Організатори – Львівська муніципальна бібліотека разом із громадською організацією «Рівні можливості для всіх» і Будинком дитячої та юнацької творчості.

Український бренд *Etnodim* та фандрейзингова платформа *United24* створили унікальні вишиванки для амбасадорів. Другий екземпляр буде розіграно серед благодійників, а пожертви спрямовано на відбудову ліцею в селі Бузова на Київщині. Завдяки співпраці з Музеєм Івана Гончара за основу для сорочок дизайнери взяли орнаменти з різних регіонів України та доповнили їх елементами, пов’язаними з кожним амбасадором.

Регіональна культурна політика

На Донеччині розпочався мистецький проєкт «Культурний фронт», який проходить за ініціативи Міністерства культури та інформаційної політики України й за підтримки Донецької обласної держадміністрації. Мета проєкту – надання сучасних культурних послуг мешканцям області, насамперед на територіях, де пошкоджено чи зруйновано заклади культури. 12 травня до Лиманської громади завітала концертна бригада Національного академічного драматичного театру ім. Івана Франка, зокрема, артисти А. Гнатюк, О. Паламаренко й А. Романій. Програму творчого заходу було наповнено музичними композиціями, українськими піснями, театральними байками з життя акторів, авторською поезією О. Паламаренка.

17 травня в Одесі відкрито після тривалої реставрації культурний центр «UNION», який працював у місті ще на початку ХХ століття. Будівлю відновлено за кошти меценатів та за підтримки ЮНЕСКО. Сучасний центр поєднав у собі музей, галереї, концертну залу, конференц-зали, лекторій, експо-простір та івент-хол.

20 травня у Харкові розпочав роботу артпростір «79 Кут» з професійними залами галереї, камерною сценою та приміщенням для майстер-класів. Першою подією нового закладу стала виставка дизайнерки І. Водолажченко «Under fire», яку склали архівні та нові роботи мисткині.

Мистецькі події

25 травня напередодні Дня міста у столиці вручено Мистецьку премію «Київ» діячам культури, які розвивають національну культуру та презентують її на світовому рівні. Нагороду отримали: письменник І. Павлюк за книгу «Ваккум» (премія імені Євгена Плужника), режисерка та операторка Є. Джишиашвілі за документальний фільм «Плай» (премія імені Івана Миколайчука), журналіст А. Цаплієнко за висвітлення подій російської агресії проти України (премія імені Анатолія Москаленка), композитор С. Зажитько за музичні твори «Попурі на теми з музики Ніно Рота», «Заповіт», «Вокальний диптих», «Солдате мій» (премія імені Артемія Веделя), актор Національного академічного драматичного театру ім. І. Франка Є. Нищук за ролі Михайла Гурмана в постановці «Украдене щастя» І. Франка, Крістіана де Невільєта в постановці «Сірано де Бержерак» за мотивами п'єси Е. Ростана, Альфредо Трапса у виставі «Аварія» за мотивами п'єси Ф. Дюрренматта (премія імені Амвросія Бучми), художник, генеральний директор Національного музею «Київська картинна галерея» Ю. Вакуленко за триптих «Архангели. Слово» (премія імені Сергія Шишка), майстриня художньої кераміки М. Кривонос за серію творів «Декоративна скульптура Київщини» (премія імені Сергія Колоса), головний балетмейстер Українського академічного фольклорно-етнографічного ансамблю «Калина» А. Демещук за хореографічну постановку «Українська полька» (премія імені Павла Вірського), артист Національного цирку України, режисер О. Рибченко за цирковий номер «Українська ніч» (премія імені Олександра Ялових). Мистецьку премію «Київ» засновано у 2001 році Київською міською державною адміністрацією разом із Координаційною радою національних творчих спілок України для відзначення та популяризації найкращих здобутків митців столиці.

27 травня у Києві стартував фестиваль «Протасів Яр» пам'яті Романа Ратушного – активіста, громадського діяча, розвідника 93-ї бригади «Холодний Яр», який загинув у бою під Ізюмом. Організатори – ГО «Захистимо Протасів Яр» разом із Українським ПЕН і Національним центром народної культури «Музей Івана Гончара». У програмі відкриття фестивалю – панельні дискусії на теми «Феномен українського волонтерства», «Громадянське суспільство під час війни і світ» (галявина на Протасі) та концерт за участі гуртів «Крихітка», «Тельнюк: Сестри» і співачки М. Садовської (Інститут біоенергетичних культур НААН України). В межах події працювала також дитяча галявина від музею Івана Гончара (знайомство з традиційною культурою та народними ремеслами, майстер-класи й інші пізнавальні розваги). Фестиваль триватиме до 3 вересня під гаслом «Ніколи нічого не бійтеся» і популяризуватиме правозахисні ініціативи, українську історію, сучасне та традиційне мистецтво. Що дві суботи на галявині Протасового Яру відбуватимуться різноманітні заходи – дискусійні панелі з волонтерами, активістами та журналістами, кінопокази, поетичні читання, лекції, створення муралу. Серед учасників – Т. Лютий, В. Кебуладзе, В. Єрмоленко, С.

Асеев, І. Козловський, А. Алієв, Н. Ворожбит, С. Безверха, Р. Зюбіна, гурти «Хорея Козацька», *Kozak System* та інші.

6 травня у столичній Малій Опері пройшов восьмий фестиваль «На часі» від ГО «Стрічкоткацька Фабрика». Для гостей було влаштовано концерти на трьох сценах, покази артхаусних фільмів, фешн- та артмаркет, виставки сучасного мистецтва від таких авторів, як *Weetrina*, Р. Михайлов, Характер, Ж. Кадирова, В. Кравець. На фестивалі виступили *Lama*, Плерома, *sexnesc*, *Sobakka*, *Soul delusion*, *Berliner Doner*, «Пацюк», «Сонячні Котики» та багато інших артистів.

Театр

24–28 травня у Київському муніципальному академічному театрі опери і балету для дітей та юнацтва тривав традиційний проєкт «Тиждень у Київській опері, або Музика для дорослих». Міні-фестиваль включав опери українською мовою «Ромео і Джульєтта» Ш. Гуно, «Шлюбний вексель, або Щастя за добу» Д. Россіні, «Богема» Д. Пуччіні, балет «Майська ніч» Є. Станковича та балетний спектакль на музику зарубіжних композиторів – «Далеко по сусідству. Історії у стилі Танго».

Столичні театри представили у травні свої нові постановки: одноактні балетні вистави «Весна і осінь» на музику А. Дворжака та «П'ять танго» на музику А. П'яцолли (Національна опера України); «Загнаний кінь» за п'єсою Ф. Саган (Національний академічний драматичний театр ім. І. Франка); «Кролик Гарві» М. Чейз (Національний академічний Молодий театр); «Зелені коридори» Н. Ворожбит (академічний драматичний театр на Подолі); «Намалюй мені літак» за оповіданням Е.-Е. Шмітта (академічний театр драми і комедії на лівому березі Дніпра); «Небезпечні ми» за п'єсою Д. Мемета «Олеанна» (академічний театр на Печерську); «Жінка в Берліні» за документальним текстом німецької журналістки М. Гіллерс (Український малий драматичний театр); моно-виставу актора В. Лютікова «Кабаре “Шекспір”. Частина Гамлет» (ЦСМ «Дах»); оперу «Замок герцога «Синя Борода» Б. Бартока (творче об'єднання *Art.razom* на Сцені № 6 Національного центру імені Олександра Довженка); «Пітер Пен» за казкою Д. Баррі (Театр-школа «АртЕко» на сцені муніципального академічного театру опери і балету для дітей та юнацтва).

25–31 травня на Вінниччині в межах відзначення 85-річчя академічного обласного театру ляльок пройшов XIII Міжнародний фестиваль «Подільська лялька – 2023». Головний меседж події – «Через серця дітей до сердець народів – заради миру в Україні». Участь в онлайн-конкурсі взяли 15 театральних колективів із п'яти країн. Журі очолив драматург, режисер, театрознавець Р. Коломієць. Гранпрі фестивалю здобув Закарпатський академічний обласний театр ляльок «Бавка» з виставою «Вечори на хуторі, або Билиці про вічне...». Відзначено також режисерку цього спектаклю Н. Орешнікову (Найкраща режисура) та

художницю І. Кульчицьку (Найкраща сценографія). Серед переможців: Запорізький академічний обласний театр ляльок (2 місце за виставу «Івасик-Телесик»); Чернігівський обласний театр ляльок ім. О. Довженка (3 місце за виставу «Вовк і семеро козенят»); Вінницький академічний обласний театр ляльок (Приз глядацьких симпатій за виставу «Бабусина пригода»); композитор С. Кулініч (Найкраща музика до вистави «Соловейко темного гаю» Черкаського академічного обласного театру ляльок); Т. Шелельо (Найкраща жіноча роль у виставі «Сірий та Руда» Львівського академічного театру естрадних мініатюр «І люди, і ляльки»); Н. Деркач (Найкраща епізодична роль у виставі «Котигорошко» Івано-Франківського академічного обласного театру ляльок ім. Марійки Підгірянки); Н. Павлова (Найкраща лялька до вистави «Бабусина пригода» Вінницького академічного обласного театру ляльок); Д. Єршов – режисер вистави «Страшко» Хмельницького академічного обласного театру ляльок (Дебют).

20 та 21 травня у Львівському національному академічному театрі опери та балету ім. С. Крушельницької презентовано прем'єрну оперу «Запорожець за Дунаєм» С. Гулака-Артемівського у режисерській візії О. Тараненко й у новій музичній редакції Олександра та Дмитра Саратських. Загалом це вже восьма постановка класичного твору за 120 років існування театру. Її присвячено пам'яті н. х. України, багаторічного художника-постановника Львівської національної опери М. Риндзака. Проєкт реалізовано в межах творчої програми «Український прорив» генерального директора – художнього керівника театру В. Вовкуна.

Нові театральні роботи можна було побачити в інших театрах країни. Серед них: «Наше містечко» за п'єсою Т. Вайлдера у постановці польської режисерки М. Клечевської (Миколаївський академічний художній драматичний театр); «Дзяди» за поемою А. Міцкевича (Івано-Франківський національний академічний обласний український музично-драматичний театр ім. Івана Франка); оновлена вистава «Танок блукаючого вогню» за поезією Д. Кременя (Закарпатський академічний обласний український музично-драматичний театр ім. братів Юрія-Августина та Євгена Шерегіїв).

21 травня на сцені Першого театру у Львові презентовано перформанс «Матері Азову», приурочений до річниці виходу Маріупольського гарнізону з Азовсталі. Режисером документальної вистави виступив Д. Бартков. Перформанс побудовано на основі реальних історій родичів і друзів азовців, зокрема, їхніх листувань у соцмережах. На сцену вийшли актори театру разом із рідними полонених бійців.

Львівський академічний драматичний театр ім. Лесі Українки запустив Аудіосцену. Відтак сучасну українську драматургію можна слухати у виконанні акторів театру. Наразі у вільному доступі три аудіоп'єси: «Повітряна тривога» Д. Гуменного (режисер В. Білоненко), «Я, війна і пластикова граната» Н. Захоженко (режисер А. Кравчук), «Як моя мама зіграла в російську рулетку» Л. Тимошенко (режисерка Т. Фролова).

Хореографічне мистецтво

12 та 13 травня у київському Міжнародному центрі культури та мистецтв відбулася прем'єра хореографічної вистави «Мавка. Шоу» за мотивами українського мультфільму «Мавка. Лісова пісня». Попереду – ще 19 міст України. У шоу поєднано хореографічні, акробатичні, інтерактивні номери, візуальні спецефекти та сучасні режисерські рішення. Над проектом працювала команда *StageShow Company*, що входить до складу *FILM.UA Group*.

Музика

26–31 травня за підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України у Києві пройшов Міжнародний фестиваль Національної спілки композиторів України «Київські музичні прем'єри» на чолі з українським композитором і піаністом О. Бербородьком. Гостей фестивалю приймали Колонна зала імені М. В. Лисенка Національної філармонії України, Національна музична академія України, Національна спілка композиторів України, Національний музей «Київська картинна галерея». Загалом в межах події відбулося 16 мистецьких акцій: симфонічні, хорові та камерні концерти, виступ юних музикантів, дві презентації – нових музикознавчих досліджень та нотних видань видавництва «Музична Україна», а також лекція композитора з Великої Британії Н. Осборна «Музична терапія в умовах війни». Прозвучало понад 100 творів українських композиторів у виконанні найкращих колективів столиці: Національного заслуженого академічного симфонічного оркестру України, Заслуженого академічного симфонічного оркестру Українського радіо, Національного ансамблю солістів «Київська камерата», Академічної хорової капели імені Платона Майбороди Українського радіо, Академічного камерного хору «Хрещатик», Камерного дівочого хору Київського державного музичного ліцею імені Миколи Лисенка, Ансамблю солістів «Благовість» та інших.

12 травня у Національній філармонії України в Києві представлено масштабний проєкт «Симфонія Криму. Повернення» під керівництвом диригента Д. Османа. Концепція цього дійства поєднала музику, слово та відеоряд, що відтворює основні події в історії Криму. Вся музична складова побудована на симфонічних творах кримськотатарської композиторки Е. Емір. Виконавці: Симфонічний оркестр Національної філармонії України, Хорова капела Українського радіо, соліст К. Бондар (скрипка).

3 травня на сцені столичної філармонії виступив маріупольський Камерний оркестр «Ренесанс» із новою концертною програмою «Діаманти». Вона складалася з творів західної класики, а також популярної музики, зокрема, пісень з репертуару рок-гурту «Океан Ельзи» в аранжуванні для камерного оркестру Б. Фроляк. Концерт відбувся в межах проєкту «Філармонія нескорених», спрямованого на підтримку музикантів із тимчасово окупованих і прифронтових українських територій.

5 травня на сцені Національного академічного театру опери та балету України імені Т. Г. Шевченка українська співачка й авторка пісень Джамала презентувала свій новий альбом *Qirim* разом із Національним симфонічним оркестром України. До збірки увійшло 14 старовинних пісень кримськотатарського народу, віднайдених Джамалою у містах і селищах Кримського півострова. Над створенням альбому працювали також композитор-аранжувальник А. Рощенко, звукоінженер М. Гладецький, саунд-продюсер С. Круценко, а також понад 80 народних і симфонічних музикантів.

18 травня у столичному Національному центрі ділового та культурного співробітництва «Український Дім» із нагоди 30-річчя центру відбувся концерт під назвою «Другий дім» у виконанні Київського камерного оркестру Національної філармонії України під керівництвом М. Менабде. Подію присвячено спільній історії Національної філармонії України та Українського дому. У програмі – твори Б. Лятошинського, В. Сильвестрова, С. Луньова та М. Шапігіна.

20 та 21 травня у Києві на локаціях Стрічкоткацької фабрики проведено традиційний *Strichka Festival*, у якому взяло участь близько пів сотні електронних музикантів та діджеїв, зокрема, іноземних гостей. Серед українських імен – *Alina Pash*, *Ship Her Son*, *Seba Korecky* та інші.

У стіхах Львівського національного академічного театру опери та балету імені Соломії Крушельницької започатковано новий всеукраїнський фестиваль класичної камерної музики під назвою «Дзеркало». У фокусі фестивалю – неординарні виконавські склади з власним баченням різножанрових програм. Від 28 квітня до 7 травня у Дзеркальній залі Львівської опери виступили найвідоміші колективи та солісти зі Львова, Києва, Одеси та Дніпра: «Київська камерата», «LvivClarinetQuartet», ансамбль «Київ-Брасс», струнний квартет «Фенікс», «Одеська камерата», Київський квартет саксофоністів, «NotaBeneChamberGroup», дует Б. Півненко та Д. Таванця, «Dz'ob» та Камерний оркестр Львівської національної опери. Насичена програма «Дзеркала» включала класичні шедеври та сучасні експерименти українських і світових авторів. Фаворитами концертів стали твори Є. Станковича, В. Сильвестрова, М. Скорика, Г. Гаврилець, О. Козаренка. Пролунали також композиції «Місто Марії» З. Алмаші, Інтродукція зі Струнного квартету О. Родіна, «Багателі» П. Тітяєва та Струнний квартет № 2 Д. Литвиненка.

Від 19 травня до 4 червня у Львівській національній філармонії імені Мирослава Скорика тривав 42-й Міжнародний фестиваль класичної музики «Віртуози». Його тема – «Музи не мовчать». Подія стартувала концертом «Незламність» у виконанні Академічного симфонічного оркестру Львівської національної філармонії під орудою диригента В. Сивохіпа. Музиканти представили власне прочитання Третьої симфонії Бориса Лятошинського. Загалом в межах «Віртуозів» відбулося 15 концертів за участі чотирьох оркестрів і трьох десятків солістів із різних країн. Серед них: камерний оркестр «Віртуози Львова» на чолі з

Д. Логвином, камерний альянс В. Шагая (баритон) та В. Бобровського (фортепіано), фортепіанний дует харків'ян І. Седюка та О. Копелюка, піаністка В. Петриченко та скрипалька Н. Гордєєва. Благодійні пожертви з онлайн-трансляцій концертів буде спрямовано на підтримку музикантів, які залишаються в Україні.

11 травня у Національному академічному українському драматичному театрі ім. М. Заньковецької у Львові відбувся концерт «Наша Квітка», приурочений 70-літтю легендарної Квітки Цісик. Пісні з репертуару співачки, такі як «Два кольори», «Черемшина», «Де ти тепер», «Коханий», «Я піду в далекі гори» та багато інших, прозвучали у виконанні найкращих голосів Львова у супроводі великого духового оркестру під диригуванням Я. Горбала. Художній керівник проекту – О. Майчик.

5–7 травня в Івано-Франківську пройшов III Всеукраїнський великодній фестиваль хорової музики «Катедральні дзвони». Концерти можна було послухати у Костелі Христа Царя, Архікатедральному і Митрополичому соборі Воскресіння Христового УГКЦ, Обласній філармонії імені Іри Маланюк. Виконавці – Камерний хор «Київ», хор Одеської національної музичної академії, Муніципальний камерний хор «Галицькі передзвони» та Камерний хор «Воскресіння» (Івано-Франківськ).

Студія *Animagrad* презентувала збірку оркестрової музики до анімаційного фільму «Мавка. Лісова пісня». Альбом містить 49 інструментальних композицій італійського композитора Даріо Веро, які демонструють розмаїття українських мотивів. Над розробкою музичних тем працювали українська співачка О. Муха, учасники оркестру «Віртуози Києва» та мультиінструменталіст М. Бережнюк.

Візуальні мистецтва

9 травня Україна вперше відзначила День Європи разом із країнами Європейського Союзу. З нагоди свята представництво Європейського Союзу в Україні, Міністерство культури та інформаційної політики України та Український інститут національної пам'яті представили у столиці тематичні експозиції просто неба. На Хрещатику було розміщено стендову виставку «Разом ми – Європа», яка містила інформацію про гуманітарну, фінансову та військову допомогу з боку Європейського Союзу та шлях України до повноправного членства в ЄС. На Софійській площі демонструвалася «Культурна мозаїка», девізом якої стала теза «Разом зберігаємо. Разом Творимо». На стендах йшлося про проекти з порятунку української культурної спадщини, які підтримав Євросоюз. Крім того, на Михайлівській площі Департамент суспільних комунікацій КМДА влаштував фотовиставку «Київ. Незламне серце Європи». У фокусі робіт Д. Копилова, О. Самсонова, М. Тимченка, М. Синельникова, Б. Корпусенка, П. Петрова, А. Скакодуба – Київ та околиці столиці в умовах російської агресії.

Громадська організація «Музей сучасного мистецтва» запустила нову мережеву музейну інституцію – *Ukrainian Museum Of Contemporary Art/UMCA*. Цифрова платформа музею надає доступ до впорядкованої бази творів українського мистецтва другої половини ХХ – початку ХХІ століть із державних та приватних збірок. Наразі колекція налічує 116 робіт різних напрямів і жанрів, створених після 24 лютого 2022 року, як от архітектура, урбаністика, кіно, сценічне мистецтво, предметний та *fashion*-дизайн. 31 травня новостворений Український музей сучасного мистецтва разом із платформою культури пам'яті «Минуле / Майбутнє / Мистецтво», Національним центром «Український дім» та у партнерстві з Міністерством культури та інформаційної політики України презентували проект «Ти як?» – масштабну виставку робіт українських художників про досвід 2022 року та дискусійну програму, присвячену комеморації російсько-української війни. У просторі столичного Українського дому експоновано понад пів тисячі мистецьких творів: живопис, графіка, скульптури, фотографії, інсталяції, перформанси. Події дискусійної програми «Мистецтво та війна» проходитимуть в Українському кризовому медіа-центрі й транслюватимуться онлайн.

В межах платформи культурних ініціатив «Новітні спрямування» у Києві стартував артпроект «Концентрація волі», що реалізується в трьох локаціях – Інституті проблем сучасного мистецтва НАМ України, Національній академії мистецтв України та Центрі сучасного мистецтва *M17*. Мета проекту – продемонструвати стійкість та волю українців у війні за допомогою сучасного мистецтва: воєнних плакатів, об'єктів стріт-арту, фотографій, відео, живопису, інсталяцій. Відкриття першої експозиції відбулося 11 травня в Інституті проблем сучасного мистецтва. Загалом у проекті взяло участь більш як шість десятків художників, серед яких: Н. Білик, А. Блудов, С. Гавриленко, В. Гончаренко, І. Гусев, Ю. Денисенков, М. Довганик, А. Дудченко, О. Заремба та інші.

15 травня у Національному музеї історії України презентовано проект «Портрети Маріуполя», в межах якого записано 27 історій переселенців, життя яких змінило російське вторгнення, а також створено фотопортрети героїв проекту. Виставку підготувала громадська організація «Простір Марії» за підтримки Міжнародного фонду «Відродження». Під час відкриття відбувся показ фільму про проект та прем'єра історій.

12 травня у київському Музеї-майстерні І. П. Кавалерідзе представлено роботи переможців VI Міжнародного художнього фестивалю МАЛЮЙ.UA. В експозиції – твори юних митців з України, Канади, Чорногорії, Азербайджану, Німеччини, Швеції та США. Цього року малюнки учасників фестивалю можна було побачити одразу на трьох виставках, організованих Асоціацією з розвитку міжнародних відносин *ADRUM* під патронатом Міністерства культури та інформаційної політики України: в Південній Кореї, Чорногорії та Україні.

У столичних музеях й інших мистецьких просторах розпочали роботу виставкові проекти: «Спадковість і новаторство» до 85-річчя Київської державної

академії декоративно-прикладного мистецтва і дизайну ім. М. Бойчука – традиційні та модерні твори декоративно-прикладного мистецтва викладачів і студентів Академії, а також дизайнерські об'єкти (Центральний будинок художника НСХУ); «Інтроспектива» – живопис А. Блудова (Національний музей «Київська картинна галерея»); «Обереги» – керамічні скульптури Ю. Мирка (галерея «Хлібня» у Національному заповіднику «Софія Київська»); «Вільне Місто» – артпанно з роботами понад 50-ти сучасних грузинських художників (музей «Золоті ворота» у Національному заповіднику «Софія Київська»); «Моя молитва» – скляні ікони ветерана ЗСУ Т. Довгич (Національний історико-архітектурний музей «Київська фортеця»); «Народження образу» – ескізи костюмів, сценографія головної художниці Національного академічного театру опери та балету ім. Т. Шевченка М. Левитської (Музей театрального, музичного та кіномистецтва України); «Київська симфонія» – живописні краєвиди Костянтина та Світлани Шаповалових (МВЦ «Музей історії міста Києва»); «Одне з одним. Просторові діалоги. Географія витіснення» – мистецький проєкт Я. Футимського й А. Саєнка (Мала галерея Мистецького арсеналу); «Іменем твоїм» – серія графічних портретів Н. Харт, присвячена культурним діячам доби шістдесятництва та Розстріляного відродження (Музей шістдесятництва); «Європейські поштові автобуси» – ретроспективна графіка В. Зінченка (Літературно-меморіальний музей-квартира П. Г. Тичини); «Таємні послання» – роботи художників-графіків Н. Балабухи, У. Балан, О. Возіянова, О. Здор, А. Миронової, К. Радько, «Незламні квіти» – твори ботанічної тематики понад 100 сучасних українських художниць (галерея «Митець»); «Художники української еміграції 1920–1950-х років» – роботи М. Кричевського, С. Левицької, Ж. Шапіро, В. Хмелюка, О. Грищенка, Й. Перельмана та ін. (галерея «Дукат»); «Повна чаша» – живопис луцької художниці Т. Мялковської («АВС-арт»); «Ніколи знову» – живопис, графіка, фотографії, інсталяції та текстиль сучасних художників В. Шерешевського, М. Вайсберга, А. Муждабаєва, С. Захарова, Д. Коломойцева, О. Яновича, Д. та О. Кришовських (галерея «Білий світ»); «Погляд» – живопис Д. Нагурного (галерея «Нью Арт»); «Соледар. Сіль. Війна» – понад пів сотні світлин із міста Соледар фотографа О. Пархоменка та пресофіцера 93-ї окремої механізованої бригади «Холодний Яр» ЗСУ І. Рибаквої (Галерея протестного мистецтва Музею Майдану); «Небесний Фотограф» – воєнні фотографії М. Бурди (галерея «Д12»); «Позивний Україна» – плакати Н. Тітова (фоє Київського академічного театру драми і комедії на лівому березі Дніпра).

20 травня на Софійській площі у Києві з ініціативи Асоціації родин захисників «Азовсталі» встановлено монумент на честь оборонців Маріуполя. Інсталяцію створили скульптор Ян Беспалько в команді митців Н. Башкатової, А. Симоненко, Д. Петришина, В. Ярощук, Д. Дриги та В. Третяка за підтримки майстерні «TVERDO».

24 травня в межах проєкту «Шукай!» у столиці відкрито нову мініатюрну скульптурку «Київська складанка», що символізує багатогранність міста. Автор бронзової фігурки – скульптор Ю. Білявський. Меценатом виступив Інститут вертебрології і реабілітації.

Українська асоціація галеристів започаткувала нову мистецьку подію – «Львівський галерейний вікенд». В межах цієї ініціативи 19–21 травня у Львові культурні простори, куратори та художники, які представляють сучасне мистецтво, провели для гостей авторські та кураторські екскурсії, зустрічі, вернісажі, лекції, презентації, рисувальні сесії, а також заходи акції «Ніч галерей». Учасниками вікенду стали: Музей народної архітектури та побуту у Львові імені Климентія Шептицького (Шевченківський гай), галерея Львівської національної академії мистецтв, Львівський скансен, міський муніципальний мистецький центр, львівський дім мистецтв *HOFA*, артцентр Павла Гудімова «Я Галерея» та артцентр «Дзига», артсалон «Велес», а також такі галереї, як «Зелена канапа», «Цмок», «Шум», «Madam Palmgren», «Gallery 101», «Iconart», «PM Gallery», «Svitlo Gallery».

28 травня у Харківському метполітені в межах всеукраїнського проєкту «Міста та їхні герої» презентовано портретну фотовиставку. На світлинах – музикант, поет і волонтер О. Каданов, директор Харківського літературного музею Т. Пилипчук, харківський гід М. Розенфельд, продюсерка та волонтерка М. Йол, кухар М. Вірченко, художник М. Коломієць, які стали на захист свого краю від російських загарбників.

У містах України розгорнуто експозиції: «Вир» – авторський проєкт актуального мистецтва художниці О. Придувалової (Палац Потоцьких Львівської національної галереї мистецтв імені Б. Г. Возницького); «Температура» – перформативний живопис В. Кауфмана (галерея «Дзига» у Львові); «Рештки» – роботи М. Журунової та Б. Локатира, «Тимчасово» – малюнки харківських художників О. Бабак та В. Бабака (галерея «Асортиментна кімната» в Івано-Франківську); «Опівдні» – живопис херсонської художниці Я. Голуб'ятникової (Миколаївський обласний краєзнавчий музей); «1 рік полону» – плакати Г. Біляєвої, присвячені героїзму захисників Маріуполя та «Азовсталі» (Черкаський обласний краєзнавчий музей); «Разом до перемоги» – картини Л. Ковриги та А. Весельського (Рівненський обласний краєзнавчий музей); «Молитва за захист» – роботи художника-іконописця Ю. Нікітіна (Дім української культури у Житомирі); «Історія планети земля» – картини М. Вітика з серії «Відслонення» (Центр сучасного мистецтва Полтавської політехніки).

20 травня біля Сумського фахового коледжу мистецтв і культури ім. Д. С. Бортнянського встановлено металеву скульптуру «Кіт з ліхтарем», одну з останніх робіт загиблого захисника України, митця Р. Мовчана.

Музейна справа. Охорона культурної спадщини

11 травня у Трапезній палаті Національного заповідника «Києво-Печерська лавра» відбулося відкриття інформаційно-виставкового проєкту «...Але будуть відроджені у славі і силі», присвяченого храмам і сакральним спорудам різних віросповідань та конфесій на теренах України, понівеченим внаслідок повномасштабної військової російської агресії. У заході взяли участь Митрополит Київський і всієї України Епіфаній, міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко, науковці, громадські діячі та інші гості. Проєкт реалізовано спільними зусиллями Національного заповідника «Києво-Печерська лавра», Національного музею історії України у Другій світовій війні, Національного музею Революції Гідності та Штабу порятунку спадщини. 18 травня у Великій лаврській дзвіниці запрацювала виставка «На крилах натхнення», учасниками якої стали співробітники заповідника та музеїв, розташованих на його території. У показі – мистецькі твори в різноманітних техніках: живопис, графіка, вишивка, бісероплетіння, писанкарство, ботанічна свічка, воскове письмо, гобелен і ручне ткацтво, розпис на тканині та художня обробка деревини. Родзинкою експозиції стала унікальна старовинна церковна вишивка золотими та срібними нитками кінця XVII – початку XVIII століть (гаптування) з колекції Національного заповідника «Києво-Печерська лавра». 26 травня в Успенському соборі представлено виставку реконструкцій трипільської культури під назвою «Коріння нескорених», що включала предмети зі збірки першого музею реконструкцій «Дивосвіт Трипілья», заснованого народною майстринею Л. Смоляковою.

25 травня у Національній академії мистецтв України в Києві розпочав роботу виставковий проєкт «Братство. Богоявлення. Собор». Відвідувачі мали можливість побачити унікальні документи, що свідчать про прицільність нищення більшовиками у 1930-х роках найбільш знакових культових споруд Києва – Братського монастиря, Михайлівського золотоверхого собору та монастиря, Микільського військового собору, дзвіниці Кирилівського монастиря. В межах проєкту експоновано мінівиставки: «Відбудова та іконостаси Богоявленського собору в XIX ст.» (лише 25 травня); «Ті, що вижили. Предмети культу» (26–28 травня); «Мовою документів. Злочин проти Богоявленського собору» (протягом травня–червня). Представлено також інсталяцію «Уламки» від Національного музею Революції Гідності та Національного музею історії України у Другій світовій війні, що містила речі з храмів, зруйнованих росіянами у 2022 році. До створення виставки долучилися: Комунальний заклад «Центр консервації предметів археології», Департамент охорони культурної спадщини КМДА та дванадцять інституцій зі сфери освіти, культури, науки, громадського та правничого секторів.

19–21 травня на території столичного Національного музею історії України у Другій світовій війні пройшли заходи, присвячені пам'ятним дням оборони Маріуполя. Зокрема у просторі виставки «Україна – розп'яття» відкрито експозицію зі світлин та артефактів під назвою «Маріуполь. 86 #наживо». Відбулася

також публічна лекція «Нескорені: трагічна історія греків Надазов'я» про втрачені етноси Маріуполя. На головній алеї Меморіалу актори маріупольського театру авторської п'єси «Conception» показали перформативну літературну імпрезу «#НаЖиво». Організатори подій: Маріупольська міська рада, Національний музей історії України в Другій світовій війні, проєкт «ЯМаріуполь. Культура», «М.ЕНУВ». Крім того, 8 травня у музеї стартувала виставка «Обереги з війни» про незвичайні історії звичайних предметів, що стали талісманами. Представлені артефакти з музейної колекції розкривають неординарні долі своїх власників, окреслюють обставини проживання минулих і сучасних світових потрясінь. Стрижнем виставки стала колекція предметів, які слугували оберегами нинішнім захисникам України: світлини, листи з фронту, дитячі малюнки, ікони та молитовники тощо.

26 травня у Національному музеї історії України розпочалася виставка «Енеїда 225», приурочена до 225-ї річниці публікації поеми Івана Котляревського, як першої книжки, написаної розмовною народною українською мовою. Експозиція демонструє найяскравіші втілення «Енеїди», зокрема, перше видання 1798 року, костюми з вистав за поемою, рідкісний посуд сучасників письменника, козацьку зброю тощо. Представлено також оригінал словника «Лексікон славенороскій и имен толкованіє» Памви Беринди, виданий друкарнею Києво-Печерської лаври 1627 року. Виставка працюватиме у Києві до вересня 2023 року. Партнери музейного проєкту «Енеїда 225»: Національний академічний драматичний театр ім. Івана Франка, Національний академічний театр опери та балету ім. Т. Г. Шевченка, Національна бібліотека України ім. В. І. Вернадського НАН України, Центральний державний історичний архів України, Інститут літератури ім. Т. Г. Шевченка НАНУ.

25 травня у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва відкрито виставку «Сила крихкості». Спільний проєкт музею й Асоціації мистецтвознавців, експертів, оцінювачів та реставраторів України демонструє керамічні панно художниці Ольги Рапай, які були окрасою інтер'єрів київського готелю «Братислава», а потім довгий час вважалися втраченими. Виставка триватиме до 25 серпня та складатиметься з двох частин: «Сила підтримки» – серія керамічних гербів міст-побратимів Києва, та «Сила коріння», яка розпочнеться згодом і представить монументальні керамічні барельєфи з історії України. Крім того, у музеї можна буде відвідати лекції, майстер-класи, творчі зустрічі з обговоренням питань збереження культурної спадщини під час війни. Проєкт організовано за підтримки Фонду імені Рапай-Маркіш, видавництва «Дух і літера», журналу «Антиквар», Національної премії «Скарб нації».

23 травня у Музеї книги та друкарства України, що на території Києво-Печерської лаври, відбулася презентація факсиміле київського примірника видання Мазепинського Євангелія (1708 рік). У заході взяли участь науковець І. Остащ, керівниця проєкту з видання М. Бурдейна, співробітники низки київських бібліотек, зокрема Національної бібліотеки України імені Ярослава Мудрого та

Національної бібліотеки України імені В. І. Вернадського, журналісти, музейні працівники. Присутнім вперше було показано фрагмент документального фільму «Євангеліє від Мазепи» (режисер С. Литвинов, оператор М. Шелест).

Цього ж дня у столичному Будинку-музеї Миколи Лисенка представлено маловідомий автограф Симона Петлюри 1903 року з фондів. Міститься підпис на колективному вітальному листі композиторові Миколі Лисенку з нагоди 35-річчя його творчої діяльності від української громади Катеринодара (Кубань), активним учасником якої С. Петлюра був на той час. Показ раритету ініційовано ГО «Інститут Леонтовича» та Музеєм видатних діячів української культури в межах проекту «Петлюра і культура».

27 та 28 травня Музейно-виставковий центр «Музей історії міста Києва» влаштував до Дня столиці фестиваль «Kyiv Forever». Пізнавально-розважальна програма включала: демонстраційні локації (скрипторій середньовічного писаря, майстерня середньовічного ілюмінатора, локація виробів із бортного воску на виставці Л. Селянко «КИЄВЕ МІЙ!»); відкриту «Світлицю» у просторі виставки «Made in Kyiv. Археологія повсякдення» (створення та декорування одягу); лекції «Особливості виготовлення одягу у Ранньому Середньовіччі» (архітекторка, дизайнерка Л. Ткачук) та «Київська археологія часів російсько-української війни: нові виклики та перспективи» (археологи В. Івакін й І. Зоценко); автентичні та художні майстер-класи (середньовічне в'язання голкою, виготовлення свічок з бортного воску, створення оберега за подобою чумацької ікони на рибі, основи кириличного письма). Крім того, 24 травня у Музеї історії міста Києва презентовано виставковий проєкт «Kyiv Forever», який одночасно було представлено у просторі столичного ТРЦ *Gulliver* та у центральному парку Варошаза в Будапешті (Угорщина). Цей художній літопис, присвячений Києву, склали твори класиків українського живопису – С. Шишка, О. Хвостенко-Хвостова, Ф. Коновалюка, С. Світославського та інших митців.

Протягом місяця у Софії Київській демонструвалася виставка «Василь Кричевський: твори з фондів зібрання Софії Київської» до 150-річчя українського художника. В експозиції – живопис, графіка, а також проєкти споруд кінця 1920-х – першої половини 1930-х років.

20 травня у Національному музеї народної архітектури та побуту України в Києві запрацював реконструйований центральний вхід. Його розроблено з урахуванням ландшафтних особливостей музею та туристичних запитів відвідувачів. Реконструкцію центрального входу до музею здійснено в межах реалізації державної програми «Магніти України».

На розі столичних вулиць Володимирської та Рейтарської відкрито для огляду археологічний зондаж над муром XVII–XVIII століть. На сходах громадського закладу під склом експонуються ймовірні залишки старовинної цегляної огорожі садиби Софійського собору. Роботи зі збереження частини пам'ятки, яку

виявлено в листопаді минулого року під час реконструкції будівлі, провели Національний заповідник «Софія Київська» та Інститут археології НАН.

18 травня у Львівському історичному музеї презентовано виставково-едакаційний проєкт «ПершоДрук» до 450-ї річниці книгодрукування в Україні. Близько сотні експонатів знайомлять відвідувачів із найстарішими центрами книгодрукування XVI–XVII століть не лише з великих міст (Києва, Львова, Острога), але і з малих осередків «друкованого слова» (Кринос, Стрятин, Рохманів та інших). Частина проєкту присвячено технічним особливостям друкарської справи, окремим аспектам її розвитку, супутнім ремеслам та художнім технікам. Зокрема представлено друкарські каси, кліше в різних техніках, друкарський прес та офортний верстат.

Експонати з музейних фондів сформували також нові виставки: «Світлини з музейного альбому» у Чернігівському обласному художньому музеї імені Григорія Галагана (40-річна історія художнього музею в архівних і сучасних фотографіях); «Промисли і ремесла Житомирського Полісся» у Житомирському обласному краєзнавчому музеї (старовинні інструменти ремісників, традиційний одяг, фрагменти вишивок, елементи побуту українців тощо), «Світ церковного мистецтва XIX–XX ст.» у Музеї волинської ікони в Луцьку (процесійний хрест, хоругви, плащаниці, твори релігійного живопису та гаптування, подаровані музею настоятелем церкви Святих Бориса і Гліба ПЦУ, що у селі Романів Луцького району, Д. Клюковським).

20 та 21 травня на Івано-Франківщині з нагоди 1125-річчя від першої згадки про Галич на території Музею історії міста (Національний заповідник «Давній Галич») дослідники та реконструктори зі всієї України відтворили стародавній ремісничий двір. Відвідувачі змогли побачити облаштований табір періоду Середньовіччя з різними локаціями, на яких було представлено ремесла, військову справу та побут таборового життя.

Стартував 3D-тур експозицією Маріупольського художнього музею імені Архипа Куїнджі, який було створено культурно-туристичним центром «Вежа» разом зі студією *TravelboxVR*. Відзняти музей вдалося ще до російського повномасштабного вторгнення в межах одного з проєктів програми сприяння розвитку туризму Маріупольської міської ради.

Міністерство культури та інформаційної політики України внесло до Національного переліку нематеріальної культурної спадщини України шість нових елементів: традицію рогозоплетіння, яка поширена в селах Щітки та Писарівка Вінницької області; традицію вбирання могильних хрестів у Рівненському Поліссі; приготування української традиційної страви «Голубці», яка побутує на всій території сучасної України та інших країн, зокрема на території Кіровоградської області; культуру традиційного вівчарства Бессарабії та знань, пов'язаних із ним, на Одещині; традицію «віншування Василів» у селі Липівка Рогатинської

громади Івано-Франківської області; давню традицію «Буковинське поминальне деревце з дарами» Чернівецького регіону.

День вишиванки та Міжнародний день музеїв

Різноманітні заходи з нагоди Дня вишиванки відбулися в столиці. Зокрема 17–31 травня у Національному музеї українського народного декоративного мистецтва тривала виставка українських вишиваних сорочок кінця ХІХ – початку ХХ століть із колекції музею. Експозицію доповнено малюнками повних строїв з графічної серії київського митця О. Міловзорова. 18 травня в Національному музеї Голодомору-геноциду «дівчинку з колосками» (пам'ятник «Гірка пам'ять дитинства») було одягнуто у вишиту сорочку від майстерні етноодягу *I TELL YOU* (Ірпінь Київської області). Одночасно з акцією в Залі пам'яті музею відкрито виставку вишиванок з унікальними історіями періоду Голодомору. Цього дня Музей Івана Гончара презентував проєкт «Свято» – виставку українського та кримськотатарського традиційного одягу з приватних колекцій В. Афанасьєва, І. Перевертнюка, Б. Петричука, О. Скрипки, Р. Скибіна, В. Щибрі. У Національному музеї літератури України розгорнуто експозицію «Вишитий код нації», яку склали рушники, вишиванки та строї з фондового зібрання. Національна бібліотека України імені Ярослава Мудрого також підготувала тематичну виставку під назвою «Барвисте свято». Представлені видання та документи з фондів бібліотеки знайомлять з історією українського костюма, технікою вишивки, різноманітністю кольорів і орнаментів у вишиванках українців. 21 травня київський музей «Садиба на Кудрявці» організував концерт «Аквая Дел», приурочений до Дня вишиванки, а в Музеї гетьманства було представлено виставку вишитих робіт С. Ліпінської «О, Господь, уквітчай Перемогою нашу неньку, Тобою даровану!».

У Чернівцях тематичні події організував Музей вишиванки. Серед них: презентація етнографічного артбуку «Нетлінні» зі зразками вишивки та ткацтва понад столітньої давнини (упорядниця видання – засновниця Дня вишиванки Л. Воронюк); виставка «Врятовані», яку склали вишиті сорочки, рушники та скатертки з деокупованих сіл Харківщини, врятовані військовослужбовцями; презентація сучасної версії вишиванки Ольги Кобилянської, відтвореної в межах проєкту «Вишивка в одязі видатних українців». Крім того, у Чернівецькому обласному художньому музеї громадська організація «Вишиваний дивотвір» представила виставково-мистецький проєкт «Буковинська жіноча святкова сорочка», а у Меморіальному музеї Володимира Івасюка пройшла творча зустріч «Вишиванка – вбрання української культурної еліти».

12 травня у Національному музеї народного мистецтва Гуцульщини та Покуття в Коломиї на Прикарпатті було розгорнуто експозицію «З буковинських кросен» із персональної збірки етнографа, директора Буковинського центру культури і мистецтва М. Шкрібляка. У виставкових залах музею експоновано бли-

зько трьох сотень творів, зокрема, традиційний буковинський одяг XIX–XX століть з усіх етнографічних регіонів краю – Гуцульщини, Підгір'я, Попруття, Наддністрянщини.

17–21 травня у Львові містяни та гості могли відвідати концерти, лекції, флешмоби, майстер-класи та виставки. Зокрема на території Музею народної архітектури та побуту у Львові імені Климентія Шептицького демонструвалися елементи традиційної гуцульської вишивки (виставкова зала в укритті). Відбулися також презентація мистецького альбома «Вишивка Жидачівщини: за зразками одягу з колекції Львівського Скансену» та розмова з авторкою проєкту І. Вачковою на тему «Як працювати з автентикою» (простір стодоли з села Либихора Турківського р-ну).

17 травня до Дня вишиванки Вінницький обласний краєзнавчий музей влаштував виставку «Одяг вінничан початку XX століття». На ній представлено антикварні взірці жіночого одягу та старовинні фотографії українців із колекції місцевої блогерки М. Поворознюк. Вишиті сорочки доповнено характерними елементами костюма з етнографічної збірки краєзнавчого музею. Тим часом у світлиці обласного центру народної творчості працювала експозиція традиційної ручної вишивки «Орнаменти Поділля» від майстринь зі всієї Вінниччини.

Література. Книговидання

26 травня у Києві в Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого відбулася урочиста Церемонія нагородження переможців і лауреатів VI Всеукраїнського літературного конкурсу імені Григора Тютюнника. У дійстві взяли участь меценати, члени журі, яке очолює директор Інституту літератури НАН України М. Жулинський, генеральний директор бібліотеки імені Ярослава Мудрого О. Сербін, а також митці та літератори зі всієї України, чії твори визнано найкращими у конкурсному змаганні. Нагородами відзначено Л. Веселу з Хмельниччини (номінація «Поезія») та І. Власенку з Києва (номінація «Проза»). Серед лауреатів: І. Юзюк та М. Істин (Івано-Франківщина), М. Єщенко (Київ), Л. Данільчик та І. Гургула (Львів), Н. Адамчук (Рівненщина), Е. Молдован (Хмельниччина), Л. Яковенко (Волинь), А. Шевченко (Кіровоградщина), О. Халепа (Харківщина), Р. Офіцинський (Ужгород), К. Ступар (Київщина). Літературний конкурс імені Григора Тютюнника проведено за підтримки Інституту геополітики та стратегічного менеджменту, ТОВ «АГСОЛКО Україна», Національного музею народної архітектури та побуту України, видавництва «Український пріоритет».

4 травня Національна спілка письменників України оголосила переможців літературної премії «Благовіст», якою з 1993 року відзначаються автори найкращих творів української літератури (поезія, проза, дитяча література, драматургія). У номінації «Проза» нагороджено М. Павленка за книгу «Ave, Natura!». У

номінації «Поезія» лауреаткою стала І. Ковальчук за збірку «Під знаком Діви». В інших номінаціях цього разу премія не присуджувалася.

У Львівській обласній організації Національної спілки письменників України відбулося фінальне засідання журі літературної премії імені Катерини Мандрик-Куйбіди. За найкращу поетичну збірку патріотичної тематики першу премію присуджено М. Жайворону з Житомира («Гніздо висоти»). Другу та третю премії отримали К. Тихонова з міста Золочів Львівської області («Поговорити пошепки») та житомир'янин В. Головецький («Мамо, я убитий в Ірпені»).

В Івано-Франківську названо лауреатів щорічної премії імені Василя Стефаника в галузі літератури. Ними стали поетеса Власта Власенко (Б. Ковалюк) та письменниця А. Григорук.

Кіномистецтво. Кінопрокат

25–28 травня до Дня Києва столичний кінотеатр «Жовтень» разом із Довженко-Центром за підтримки Національної кіностудії художніх фільмів імені Олександра Довженка організували «КиївКіноФест». До програми фестивалю увійшли культові стрічки, зняті на київських локаціях: «Навесні» (1929) М. Кауфмана у музичному супроводі композитора О. Кохановського; «За двома зайцями» (1961) В. Іванова; «Штепсель одружує Тарапуньку» (1957) Ю. Березіна, Ю. Тимошенка; «Приятель небіжчика» (1997) В. Криштофовича. В межах події в кінотеатрі діяли фотовиставки – «Kyiv on air» художника С. Рістенка та «Surface and inner mood of the city» фотохудожника, кінематографіста А. Борисенка.

Крім того, 28 травня Кінопростір Національного центру «Український Дім» влаштував спецпоказ короткометражних стрічок про Київ із обговоренням за участі засновниці онлайн-кінотеатру *Takflix*, режисерки Н. Парфан. Добірка відео під назвою «Як тебе не любити 2.0» включала: «Київські фрески» С. Параджанова, роудмуві «Це побачення» від Н. Парфан, «Театральна» А. Панасенко, «Голубівники Києва» М. Волкова, анімацію «Виходь, Маша» від Ю. Шалімової, «Присвячується молоді всього світу II» Р. Хімея та Я. Малащука.

4 травня на Першому каналі Суспільного мовлення в ефірі телемарафону «Єдині новини #UАразом» відбулася прем'єра документального проекту «Позиція Україна», що складається з дванадцяти документальних фільмів про українців, які опинилися на лінії фронту. Цикл нарисів на замовлення Суспільного створила команда об'єднання українських кінематографістів *Babylon'13*. Серед героїв серіалу: журналіст М. Скубенко (боєць штурмової підрозділу під Бахмутом), кінооператор Я. Пілунський (командир підрозділу аеророзвідки), історикня Л. Литвиненко (добровольчий батальйон «Госпітальєри») та ін.

Просвітництво

17 травня у Національній бібліотеці України імені Ярослава Мудрого в Києві відбулася відкрита лекція-зустріч із художнім керівником Національної філармонії України н. а. України В. Лукашевим. Свою розповідь професор присвятив історії Національної філармонії України, визначним постатям української музичної культури, а також подальшим творчим планам колективу закладу. Захід проведено в межах спільного проєкту книгозбірні та видавництва «Саміт-Книга» – «Бібліотека Ярослава Мудрого та її околиці».

Бібліотечна справа. Читання

25 травня в Українському національному інформаційному агентстві «Укрінформ» пройшла міжнародна конференція «Читання задля демократії» (Київ – Варшава). Предметом обговорення став вплив читання на всі сфери життя людини та суспільства, а також можливі шляхи поширення читання як життєвої практики серед українців. Йшлося, зокрема, про ухвалену урядом Стратегію розвитку читання на 2023–2032 роки, яку розробило Міністерство культури та інформаційної політики України. Спікерами на конференції виступили міністр культури та інформаційної політики України О. Ткаченко, директорка державної установи «Український інститут книги» О. Коваль, президент Української асоціації видавців і книгорозповсюджувачів О. Афонін та інші.

За підтримки Міністерства культури та інформаційної політики України й ініціативи Донецької обласної військово-цивільної адміністрації громади Донецчини отримали понад три тисячі книжок українською мовою різних жанрів для організації книжкових полицок в освітньо-консультаційних центрах та «пунктах незламності». Книги для цієї акції зібрали Національна бібліотека України для дітей, Центр захисту інформаційного простору та Державний комітет України з телебачення та радіомовлення.

12 травня в Івано-Франківську в приміщенні «Промприлад. Реновація» працював публічний простір «Міська читальня». У читальні зібрано більш як дві сотні книжок від українських видавців, переважна більшість з яких – про культуру, історію та передовсім власну ідентичність. Також це майданчик дізнаватися більше про літературу, адже для читачів заплановано кілька десятків подій: лекцій, воркшопів, обговорень, майстер-класів. Першою стала лекція української журналістки, перекладачки, літературознавиці І. Славінської «Есей як розмова». Всі заходи у просторі безплатні, а замість абонементу чи читацького квитка можна перерахувати кошти у *Save Ukraine Now* – координаційний центр підтримки військових Прикарпаття. Проєкт реалізовує програма «Читай» (платформа «Тепле місто»).

Аматорство

30 травня у столичному Національному музеї історії України у Другій світовій війні в межах проєкту «ArtArmor.Діти» представлено виставку робіт

юних митців «Барви Перемоги». Діти взяли участь в однойменному конкурсі малюнків, який провели благодійний фонд «Україна для Героїв» та художня студія «Євро Арт» (Рівне). Переможці проекту відтворили свої картини на бронеплитах українських захисників, які також можна було побачити на виставці. Серед них: малюнок «Серце України», який приніс перше місце М. Котяй з Рівного, а також «З Перемогою додому» С. Яковенко (друге місце) та «Україна переможе» К. Чугай (третє місце). Спеціальні відзнаки отримали діти з особливими потребами Я. Гайдаєнко («Дерево життя») та Є. Литвиненко («Птахи»).

Матеріал підготувала

Кобзаренко Л. П., провідний редактор
відділу наукового аналізу та
узагальнення інформації

Комп'ютерне опрацювання та редагування *І. Г. Піленко*

Формат 60x84/16. Умовн. друк. арк. 1,39. Б/т. Зам. 49. Безплатно

НБУ імені Ярослава Мудрого, Київ-1, Грушевського, 1. Тел. 278–85–12